

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové ve věci žalobce: **V. P.**, zast. Mgr. Eduardem Benešem, advokátem se sídlem Na rozcestí 1434/6, Praha 9, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 2. 2020, č. j. 10.32-000020/20-003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 8. 2020, č. j. 17 A 48/2020 – 28,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á**.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce, Mgr. Eduardu Benešovi, advokátu se sídlem Na rozcestí 1434/6, Praha 9, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti ve výši 4114 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností žalobce brojí proti usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 3. 8. 2020, č. j. 17 A 48/2020 – 28 (dále jen „napadené usnesení“), jímž byl výrokem I. zamítnut návrh žalobce na osvobození od soudních poplatků, výrokem II. pak bylo dle § 47 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), ve spojení s § 9 odst. 1

zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), zastaveno řízení o jeho žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 2. 2020, č. j. 10.32-000020/20-003.

[2] Žalobce byl městským soudem vyzván k zaplacení soudního poplatku usnesením ze dne 30. 4. 2020, č. j. 17 A 48/2020 – 11 (dále jen „výzva“), které mu bylo doručeno dne 18. 5. 2020; lhůta 15 dnů pro zaplacení soudního poplatku uplynula dne 2. 6. 2020. Žalobce následně požádal o osvobození od soudních poplatků podáním až ze dne 8. 6. 2020. Městský soud jej sice poté vyzval přípisem ze dne 18. 6. 2020 k doložení jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrů, následně však zjistil, že žalobce podal žádost o osvobození od soudních poplatků až po uplynutí výzvou dodatečně stanovené lhůty k zaplacení soudního poplatku.

[3] Městský soud v napadeném usnesení naznal, že žalobci nebylo možno přiznat osvobození od soudního poplatku, protože jeho návrh zamítl. Konstatoval, že po marném uplynutí lhůty určené ve výzvě k zaplacení soudního poplatku soud řízení zastaví, přičemž nepřihlíží k poplatku, který byl zaplacen až po uplynutí lhůty, neboť ta je propadlá. Pokud však soud nemůže přihlížet k poplatku zaplacenému po uplynutí dané lhůty, lze dle něj nepochybně pomocí argumentu *a fortiori* dovodit, že nemůže přihlížet ani k návrhu na osvobození od soudních poplatků; odkázal přitom na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2017, č. j. 3 As 321/2017 - 19. Dále uvedl, že žalobce byl řádně vyzván k zaplacení soudního poplatku a poučen o následcích, které nastanou, pokud jej neuhradí. Jelikož nezaplatil soudní poplatek ve stanovené lhůtě a žádost o osvobození podal opožděně, nezbylo soudu, než řízení o žalobě zastavit.

II. Kasační stížnost žalobce

[4] Proti usnesení městského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, ve které navrhl jej zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení. Uvedl, že výzva byla vydána za trvání nouzového stavu (vyhlášeného v souvislosti s pandemií covid-19) a doručena mu den po jeho ukončení; za této situace dle něj měla být stanovena lhůta pro zaplacení soudního poplatku delší (a to minimálně 3 týdny). Podotkl, že během nouzového stavu byly zavřeny úřady a knihovny, přičemž doma nemá počítač ani přístup k internetu; ani po skončení nouzového stavu přitom nebyly obnoveny všechny služby. S ohledem na jeho zdravotní stav je pro něj navíc obstarávání každodenních záležitostí mnohem náročnější. Zdůraznil, že předmětná výzva neobsahovala explicitní a zřetelné poučení, že i žádost o osvobození od soudních poplatků musí být podána ve lhůtě pro jeho zaplacení; tato informace by přitom měla být součástí poučení.

[5] V doplnění kasační stížnosti (precizovaném ustanoveným zástupcem) stěžovatel pouze lakonicky zopakoval, že mu soud neposkytl řádné poučení, jak má postupovat při podání žádosti o osvobození od soudního poplatku; toto právo přitom vyplývá z § 36 odst. 3 s. ř. s.

[6] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

pokračování

[7] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení zastoupen advokátem dle § 105 odst. 2 s. ř. s. a jsou splněny i obsahové náležitosti stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[8] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů. Z charakteru napadeného usnesení je přitom zřejmé, že může být uplatňován pouze kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který jako jediný připadá v úvahu, bylo-li řízení krajským soudem zastaveno.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Stěžejní otázka posuzovaného případu se týká nezaplacení soudního poplatku stěžovatelem jako důvodu pro zastavení řízení ze strany krajského soudu. Podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona o soudních poplatcích je poplatníkem ve věcech správního soudnictví ten, kdo podal žalobu nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení, přičemž podle § 4 odst. 1 písm. a) téhož zákona vzniká poplatková povinnost již podáním žaloby. Nezaplatí-li žalobce (navrhovatel) soudní poplatek, postupuje soud dle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, který ve znění účinném od 30. 9. 2017 stanoví, že pokud nebyl poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví a k zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží. Dle § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích, nabude-li usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku právní moci, zaniká poplatková povinnost.

[11] Poukázat lze v tomto ohledu na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2018, č. j. 2 As 3/2018 - 32, v němž konstatoval: „*Jelikož poplatková povinnost vzniká již dnem podání žaloby a správní soud má povinnost účastníka řízení k zaplacení vyzvat, je celkový časový úsek více než postačující ke splnění poplatkové povinnosti (ať si již účastník vybere jakýkoli způsob úhrady). Účastníkům řízení nic nebrání soudní poplatek zaplatit ve stanoveném čase, tudíž je nedůvodné a z hlediska důsledků pro řízení i riskantní s platbou otálet a ponechávat ji až na konec soudem vymezené lhůty. Zkrácením doby pro zaplacení soudního poplatku, která byla kompenzována prodlouženou soudní lhůtou, zákonodárce pouze omezil benevolentnost právní úpravy ve prospěch hospodárnosti soudního řízení a předvídatelnosti pro účastníky řízení (nyní je jednoznačně určen konečný okamžik pro úhradu soudního poplatku a tím je poslední den stanovené lhůty), čímž nemohlo dojít k odepření přístupu k soudní ochraně.*“ Tento závěr aproboval také Ústavní soud v usnesení ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. IV. ÚS 1334/18, v němž naznal, že „*již samotná povinnost soudů vyzvat poplatníka k úhradě splatného soudního poplatku je do jisté míry beneficiem, jelikož poplatková povinnost je jednoznačně určena zákonem a žalobcům v zásadě nic nebrání, aby ji řádně splnili již při podání žaloby. Pokud tak neučiní, a dokonce tak neučiní ani v dodatečné lhůtě poskytnuté soudem, je zastavení řízení logickým a ústavně konformním důsledkem jejich pasivity.*“

[12] Nejvyšší správní soud pak především konstantně judikuje, že „podle nyní účinného zákona o soudních poplatcích je dodatečně stanovená lhůta, poskytnutá soudem poplatníkovi k zaplacení soudního poplatku podle § 9 odst. 1 věty první zákona o soudních poplatcích, zcela nepochybně lhůtou propadnou. Nemůže-li soud přiblížit k poplatku zaplacenému po uplynutí této lhůty, použitím argumentu a fortiori (a maiori ad minus) lze dovodit, že po uplynutí této lhůty nemůže přiblížit ani k podanému návrhu na osvobození od soudních poplatků (srov. např. usnesení NSS ze dne 14. 12. 2017, č. j. 3 As 321/2017 – 19, zcela shodně též rozsudek NSS ze dne 6. 3. 2019, č. j. 7 Afs 26/2019 – 14). Obdobně také v usnesení ze dne 25. 10. 2018, č. j. 1 Afs 245/2018 – 46, Nejvyšší správní soud uvedl, že „o osvobození od soudního poplatku lze požádat pouze v rámci lhůty dodatečně určené soudem podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, přičemž tato lhůta je propadná. Po jejím marném uplynutí soud nemůže přiblížit nejen k opožděně zaplacenému poplatku, ale ani k opožděně podanému návrhu na osvobození od soudních poplatků.“

[13] Nejvyšší správní soud ověřil, že v projednávané věci byl (tak jak bylo konstatováno v napadeném usnesení) stěžovatel městským soudem vyzván k zaplacení soudního poplatku usnesením, které mu bylo doručeno dne 18. 5. 2020 (zasíláno soudem listinnou formou prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, osobně vyzvednuto žalobcem v úložní době); lhůta pro zaplacení soudního poplatku tedy uplynula dne 2. 6. 2020 (úterý). Stěžovatel však v této lhůtě svou poplatkovou povinnost nesplnil, ani nepožádal o osvobození od placení soudního poplatku; tak učinil až svým podáním ze dne 8. 6. 2020 (tj. po uplynutí dodatečně stanovené lhůty k zaplacení).

[14] Pokud stěžovatel tvrdí, že nebyl výslovně informován městským soudem, že i žádost o osvobození od soudních poplatků musí být podána ve lhůtě pro jeho zaplacení, lze mu dát za pravdu. V předmětné výzvě je uvedeno poučení: „Nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřiblíží (§ 9 odst. 1 zák. č. 549/1991 Sb.).“ Následuje upozornění, dle něž: „Má-li poplatník za to, že jsou u něj splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, může u soudu podat návrh, aby mu bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků“. Byť lze připustit, že by poučení městského soudu mohlo být formulováno komplexněji, jedná se přesto v přezkoumávané věci o dostatečné poučení o právech účastníka řízení v nezbytném rozsahu ve smyslu § 36 odst. 1 s. ř. s. Jestliže je totiž účastníku sděleno, že po marném uplynutí lhůty k zaplacení soudního poplatku bude řízení zastaveno (tedy s nezaplacením ve stanovené lhůtě je kauzálně spojeno zastavení řízení, které může nastat teoreticky okamžitě poté), lze po něm spravedlivě požadovat, aby logicky dovodil, že chce-li tomuto následku zabránit, musí právě před uplynutím této lhůty konat (zaplatit, příp. jako alternativa požádat o osvobození). Nejvyšší správní soud tedy nemá za to, že by tvrzená nedostatečná kvalita poučení měla být důvodem nezastavení řízení.

[15] Lhůta pro zaplacení soudního poplatku byla stěžovateli stanovena na 15 dnů, tedy zcela v souladu s § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Nejvyšší správní soud neshledal žádný obecný důvod, proč by musela být soudy za doby trvání nouzového stavu volena delší. Případnou nemožnost provedení úkonu ve lhůtě z vážného omluvitelného důvodu spočívajícího v opatřeních proti pandemii covid-19 upravuje § 3 zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby

pokračování

účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, dle jehož odst. 1 „zmeškala-li osoba v řízení před soudem jednajícím a rozhodujícím ve správním soudnictví lhůtu k provedení úkonu z vážného omluvitelného důvodu spočívajícího v mimořádném opatření při epidemii, které této osobě znemožňovalo nebo podstatně ztěžovalo úkon učinit, promine soud zmeškání této lhůty podle § 40 odst. 5 soudního řádu správního i v případech, ve kterých to zákon jinak vylučuje. O prominutí zmeškání lhůty rozhoduje soud, který je příslušný k projednání zmeškaného úkonu a rozhodnutí o něm“; dle odst. 2 pak „žádost o prominutí zmeškání lhůty v řízení před soudem jednajícím a rozhodujícím ve správním soudnictví z důvodu podle odstavce 1 je třeba podat do dvou týdnů od ukončení nebo zrušení mimořádného opatření při epidemii, z něhož plynulo omezení znemožňující nebo podstatně ztěžující učinění úkonu, a je třeba s ní spojit i zmeškaný úkon. Lhůta pro podání žádosti podle věty první však neskončí dříve než dva týdny po ukončení nebo zrušení nouzového stavu.“ Soud přitom nemá za to, že by se v projednávaném případě u stěžovatele jednalo o vážný omluvitelný důvod, který by znemožňoval účastníku řízení učinit úkon (komplikovanější přístup k internetu tímto důvodem není - viz níže); především však nutno zdůraznit, že stěžovatel ani žádnou žádost předvídanou odst. 2 citovaného ustanovení městskému soudu nepodal.

[16] Nelze přisvědčit ani námitce stěžovatele spočívající v tvrzených komplikacích spojených s nouzovým stavem, resp. dalšími omezeními souvisejícími s pandemií covid-19. Nejvyšší správní soud předně poukazuje na to, že stěžovatel vůbec nenamítá, že by mu (během plynutí lhůty pro zaplacení soudního poplatku) byla stanovena karanténa, bál se kvůli hrozbě nakažení vycházet z domova, byl nemocen nebo dokonce hospitalizován, či byla zcela zavřená pro něj dostupná pošta apod.); ostatně si od poskytovatele poštovních služeb sám převzal předmětnou výzvu, a to v úložní době ještě před fikcí doručení. Tvrdí pouze, že nemá ve své domácnosti počítač s přístupem k internetu, přičemž veřejně dostupná připojení byla v dané době v důsledku krizových opatření stále omezena. To však zdejší soud nepovažuje za relevantní, neboť formálně i obsahově jednoduchý úkon, který chtěl stěžovatel učinit (žádost o osvobození od soudních poplatků), nevyžaduje nutně ze strany účastníka řízení žádné znalosti či vzory, které by snad za účelem úspěšného provedení úkonu musel vyhledávat na internetové síti. Podání přitom mohl klidně učinit v listinné formě doručované prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, nikoliv e-mailem (ostatně na poštu se zvládnul dostavit za účelem vyzvednutí výzvy). Nejvyšší správní soud proto nemá za to, že by přístup na internet (který měl stěžovatel při běhu lhůty pro zaplacení soudního poplatku dle svého tvrzení zkomplikován) byl pro podání žádosti o osvobození nezbytný, tedy jeho tvrzená nedostupnost měla být důvodem omluvy, že zmeškal předmětnou lhůtu.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že nebyly naplněny stěžovatelem uplatněné kasační námitky, taktéž neshledal vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti; proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s., věty poslední. O věci přitom rozhodoval bez jednání za podmínek § 109 odst. 2 s. ř. s.

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce neměl v tomto kasačním řízení úspěch a úspěšné žalované nevznikly náklady přesahující její běžnou úřední činnost. Proto soud vyslovil, že žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalované ji nepřiznal.

[19] Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2020, č. j. 2 As 336/2020 - 29, byl žalobci ustanoven zástupcem Mgr. Eduard Beneš, advokát se sídlem Na rozcestí 1434/6, Praha 9. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za jeden úkon právní služby, a to přípravu a převzetí zastoupení (§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“) ve výši 3100 Kč (§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 vyhlášky], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky]. Podání ze dne 20. 1. 2021 Nejvyšší správní soud nepovažuje za samostatný úkon právní služby advokáta, neboť stěžovatel nebyl po jeho ustanovení vyzván k doplnění kasační stížnosti (nejednalo se tedy o úkon na explicitní výzvu soudu); zároveň soud poukazuje na to, že ustanovený zástupce v předmětném podání nikterak nerozvedl argumentaci uvedenou již samotným stěžovatelem v podané kasační stížnosti, nýbrž tuto pouze stručně rekapituloval. Advokát je plátcem DPH, protože se odměna zvyšuje o 21 %. Celková odměna tedy činí částku ve výši 4114 Kč, která mu bude vyplacena do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. února 2021

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu